

Літнарович Тетяна Миколаївна

СОВІСТЬ

Сьомий збірник поезій

Чернігів
2005

Літнатович Т.М. Совесть.

Сьомий збірник поезій. Чернігів, 2005, 68 - с.

Літнарович Тетяна Миколаївна

Зміст

Передмова	6
Щаслива я	7
Геодезисти	8
“Дерево моїх сподівань”	9
Людина – часточка Всесвіту	10
“Жива душа”	11
„В різних краях побувала”	12
Вечір	13
„Синочку рідний, дорогий”	14
“Закарбується в серці зарубка”	15
„Вовчисько всім оголосив”	16
“Хвалився якимось в джунглях лев”	17
“Ідучи, дивись навколо”	18
Учнівський спогад випускника	19
Прохання	20
Спогади	21
Не даруй	22
Поділля – рідний край	23
“В моїй душі”	25
„Друзів я трояндами стрічала”	26
Вірність	27
Кімнатні джунглі	28
Життя - найкращий вчитель	30
“За обрієм сідало сонце”	31
“Не назову я цю країну раєм”	32
Пам’ятай	33
Дороги пізньої осені	34
“Місяченько десь сховався”	35
Час	36
Пам'ять	38
Непередбачена	39
Агава	41
Фашистські розваги	43
Майбуття	45
„Завмираю перед таїною життя”	46
Історична фраза	47

Туга за сином	48
“Друже, давай поділимо сонце на двох”	49
“Я знаю Всесвіт безмежний”	50
“Твої очі чорніші за ніч”	51
На Шипкінському перевалі	52
Господи, помилуй нас	53
Відгомін часу	54
Навіщо	55
“Дай мені, Небо, велику силу”	56
„Дні пролетять в клопотах щоденних”	57
Магические силы	58
Былое	59
“Яскраво сонце світить”	60
Синам	61
Згадка	62
„Сонце спалахом своїм”	63
“Музо, музонько моя”	64
Совість	65
Естрада двадцять першого віку	66
“Весняного пробудження природа жде”	67

Передмова

В сьомий збірник поезій включені вірші, які Тетяна Миколаївна написала у 2004 році. Свою душу вона відкриває цим збірником поезій. Так, Тетяна Миколаївна знає ціну життя, вона щаслива, що жива, що дивиться на світ очима, що купається в сонячному світлі.

Колись, мене, студента четвертого курсу геодезичного факультету на переддипломній практиці закинули в тундру. Вертоліт знявся і залишив студента та двох робітників на снігу. Потрібно було швидко ставити палатку, затопить пічку вугіллям, яке нам, також залишив вертоліт...

Потрібно було вижити. І тоді я зрозумів ціну життя.

Тому з великою повагою відношусь до слів вірша “Щаслива я”.

І думається мені, що однодумцями Тетяни Миколаївни, буду не лише я один, а дуже і дуже багато людей, яким довелось виживати в екстремальних умовах.

І хоча у Львівському політехнічному інституті престижними і елітарними факультетами були радіотехнічний та технологічний, мене, її сина, доля призначила на геодезичний. Мені припав до душі її другий вірш “Геодезисти”. Хоча ми і не були такими гордими і поважними, як це описує Тетяна Миколаївна, але ми пройшли сувору школу життя, дружби і взаємовиручки.

До душі мені всі її вірші, а більш за все сподобались слова вірша Совість.

Я думаю, що Совість – це іскра Божа в людині. Яку б посаду вона не займала, вона не повинна переступити канонів десяти Заповідей. Якщо людина збирає своїх прибічників, щоб гнобити, топтати інших, по моєму поняттю – це не людина.

Побажаю Тетяні Миколаївні радості творчості, наснаги, інтересу. Нехай у неї з’являться нові і нові вірші, і нехай Творець дарує їй міцного здоров’я і довгих років життя.

Р. М. Літнарівч

Щаслива я

Щаслива я, що ще живу,
На світ дивлюсь очима.
Купаюсь в сонячній сяйві
І лиха мого половина.

О світе білий, ти прекрасний:
Калини грона такі рясні,
На яблунях, грушах плоди звисають,
Вся зелень веселить і надихає.

Блакить небесна зачарує,
Вечірня зіронька пливе, мандрує;
Місяченько посміхається з висот,—
Звільнить від денних всіх турбот.

Дивлюсь, люблюсь білим світом —
В природі все в гармонії з привітом.
Я часточка природи цеї,—
Любуюсь, дорожу я нею.

Я так щаслива, що живу,
Повітрям білим ще дишу,
Синочків добрих дуже маю,—
Вони за мене завжди дбають.

Найцінніший дар небес – життя!
Бережіть його – боріться з небуттям
і стрімко життя так набіжить,
мила вам буде кожна мить.

Геодезисты

Жизнь началась ярко и сурово,—
Лежала тундра, как чистая тетрадь,
В которую от слова и до слова
Нам предстояло многое вписать...

Мы не радисты и не технологи,
У нас особый факультет,—
Геодезисты мы – астрономы
И сожалений горьких нет.

Ветер и зной нас закаляет,
Дожди нам силы добавляют.
Мы здоровые и загорелые,
Храбрые, гордые, умелые.

Наденем мы костюмы стильные,
Пускай завидует пижон.
Мы загорелые и сильные
И перед нами дохлый он.

Дороги и тропинки нанесем на карту,
Карьер, завод и малую ограду.
Мы все объекты на лист бумаги поместим
Страну родную в атласе изобразим.

* * *

Дерево моїх сподівань на Поділлі росло,
Дощами весняними поливалось воно.
Гордо росло, не вклонялось нікому,
Веселкою грало після бур, після грому.

Дерево моїх сподівань гартувалось в житті,
Намагалось місце під сонцем знайти,—
Для цього не втрачати сили волі,
боротись завзято, перемагати поволі.

Ворог бажав, щоб воно засихало,
А воно кущилось, росло і буяло.
Ворожі перешкоди долало,
Дерево моїх сподівань зацвітало.

Мов Прометея вогонь, червоні квіти іскрились,
Листочки дощами умились.
Міцно в землю вросло,
Недаремно ж моїм сподіванням було.

Людина – часточка Всесвіту

Прислухайтесь друзі уважно,
Пройдіться довкола повільно, поважно.
Почуєте, як колос дозріває дзвенить,
Як лист шепотом щось гомонить.

Як виноградні грона п'януть,
Людині красу хочуть своєю дарувать.
В морях і хмарах, горах і фіордах
Почуєте мелодій чудових акорди.

Гармонія скрізь у природі
Людині слугує при кожній нагоді.
Космічні мрії полонять без прикрас,—
Безмежний всесвіт оточує нас.

Трудом невтомним і благословенним
Удосконалюємо світ повсякденно.
Пізнаємо закони теорій споконвічних,
Життя і смерть в природі вічні.

Кожний витвір розуму і рук людей,
Поява нових незвіданих ідей.
Якщо в супереч людині йшли,
То згодом розбивалися вони.

У всі часи спалахував, горів
Бунтарський дух, свободу заповів.
Ті, що несли Прометеїв вогонь і глас
Знали, що всесвіт у людині, саме в нас.

* * *

Жива душа свободи лиш бажає,
Для неї ціннішого нічого більш немає.
Тому так в небо рветься, —
Там свобода, простір, час знайдеться.

* * *

В різних краях побувала,
Часточку серця в них я лишила.
Зустрічі в пам'яті завжди зберігаю,
Природу різного краю кохаю.
Закохуюсь в незрівнянні куточки природи,
Їх клімат і побут різних народів.
І сняться ночами дороги, стежки,
Де в юності ноги пройшли.
І спалах полярного сяйва, і білії ночі,
Птичі базари на скелях клеочуть.
Гуркіт хвиль океану,
Що розбивається в гірську громаду.
Неповторні куточки на нашій землі;
А скільки їх буде — до екватора ти підійди.

Вечір

Згущали сутінки навколо,
Зоря вечірня попливла,
Піднявши роги в гору місяць
За хмарок білих виглядав.

Дивлюсь, немов у казці,
Гаснуть блакитні небеса
Обережно зорі виринають,
На горизонті заграва догора.

Сприймаю серцем мить ту благодатну,
Душі затишно і тепло.
А трави гойдаються, мов море,
І передзвін зірок чутно.

Земна гармонія дворучна —
Людина часто чинить зло.
За це засуджують нас зорі, —
Покайтесь, чиніть завжди добро.

* * *

Синочку рідний, дорогий,
Ти мій скарб безцінний.
Моя радість, втіха і біль,
Мандрую тінню за тобою
Твою печаль, невдачі із журбою
Розжену молитвою святою.
Я щиро Бога буду благати,—
Всі прикrostі від тебе розігнати.
Милосердний Боже, благаю і прошу,
Почуй мою молитву хоч одну.
Допоможи синочку прикrostі подолати,
Зло бісівське розігнати.
Повернутися до материнського порога,
Хай буде легкою йому дорога.

* * *

Закарбується в серці зарубка,
Коли подолаєш непрохане зло.
Наче гору з плеч зрушиш,—
В думках лиш одно, повезло.

Полинуть думки, спокусливі мрії,
Затоплять, наче вітри степові.
Щоб сколихнути спокій правди,
Дати відсіч невгамовному злі.

В житті прикрощі
На кожному кроці сторожать тебе,
Треба боротись не падати духом,—
Бог дасть, і знов пронесе, повезе.

Доля людська на сонячних струнах
Радість приносить спраглій душі.
Звесели мене, краю мій рідний,
Годувальником будь в горі і добрі.

Єдине що прагну, до чого стремлюсь —
Дожити до світлого дня,
Побачить як розквітає, як багатіє
Рідна моя сторона.

* * *

Вовчисько всім оголосив,
Що в лісі демократію завів.
Всі вільні, незалежні і щасливі —
Виживайте, як хочете, уміло.

* * *

Хвалився якось в джунглях лев,—
Життя просте і без проблем.
В моєму царстві демократія,
Кого захочу можу розірвати я.

Ідучи дивись навколо, а не під ноги,
Все може трапитись з дороги.
Зіткнутись з кимось, або впасти,—
На тебе можуть теж напасти.
Не опускай очей, а вгору глянь,
Там сяйво, блакить магічних чарувань.
Ось так іди, не оступайся,
Завжди сам собою залишайся,—
Хоч це нелегко в наші дні.
Дивитися на світ наче дітворі,
Щоденно стрічатися із злом,
обходити його кругом.
Боячись, щоб не зачепило,
Як дрова, долю, щоб не крушило.
Вигадує, де повинно йти,
А де і поспіши.
Будь мудрим, сам ріши.

Учнівський спогад випускника

Я згадую іноді педагогів
Добрих, які жаліли нас.
В душі часто лаяв
Тих, хто в трепет приводив клас.
Поставить двійку — виправляй :
по атласі і карті повторяй,
Свою планету добре знай, —
Інакше будеш – розгільдядь.
Останній дзвоник прозвучав,
Я школу назавжди залишав,—
Добрим вчителям букет великий дарував.
Відшуміли, відгуляли літні дні,
Поступати в вуз прийшлося мені.
Став зубрити упущене колись,—
Тоді спогади про вимогливих учителів
взялись.
Тепер я вдячний їм, що спуску не давали,
Нас ганяли, вимагали.
Тепер вдячний їм я за науку,
Тоді здавалось — зайву муку.

Прохання

Прошу тебе, мій друже,
Не гордись, не зазнавайся дуже.
Ощаслив мене, як можеш ти,
В край далекий з собою візьми.

Я тобі не надоїм,
Вдячна буду над усім.
Тінню твоєю скрізь пройду,—
Де потрібно підсоблю.

Життя коротке і сурове —
Ставить скрізь свої умови.
А без вірного плеча
В омут кине з горяча.

Ось тому тебе прошу,—
Не лишай мене одну.
Вірною, надійною подругою стану,
Розділю печаль і радість до останку.

Громи далеко десь гриміли,
Блискавки кололи небо і били.
Нас дощ мочив в дорозі,
А ми щасливо сміялись на порозі.

Хмарки купчасті, білі пропливали,
Озон на повні груди ми вдихали.
Пташина весело защебетала,
Шатро блакитне над нами зависало.

Веселка з моря воду брала,
Дев'яти кольорами небо прикрашала.
Боже, яку чарівність природа дарувала,—
Душі так весело ставало.

Спогади

Я так мало бачила в житті,
Радості обминали як могли.
Навіть на весіллі я не пирувала,—
Заробітки низькі, не хватало.
Подобались мені моднії наряди,
Приходилось миритись, спокою ради.
В житті хотілось правди і свободи,
А оточували одні труднощі, незгоди.
Дуже рано овдовіла,
Синів піднімала, як могла, уміла.
Скільки себе я пам'ятаю
Труд, виживання за основу маю.
Господи, як все це надоїло,
Часом світ Божий вже не милий.
От би заново родитись,—
По-іншому долею розпорядитись.
Вибрати інші життєві маяки:
Не коритись, а сміло за правду йти,
Хто знає? Краще помовчу,
Щоб не накликати біду.
Єдине – дітям кращої бажаю долі,
Удачі, перемог, здоров'я, мудрості,—
Цвітіння вічного на волі.

Не даруй

Янтарних сережок мені не даруй,
Хай в мирі дрімає янтар в час бур.
Як доля закине до моря вже нас,
В пісочку морським наберець цих прикрас.

Янтарна смола, як чиста сльоза,
Тисячі літ в воді спочивала.
А примхи природи людині
Цінність цю морську дарували.

Не даруй букетів квіток польових,
Ромашок і дзвоників лісових, степових.
Краще підеш в чисте поле,
Там налюб'ємося ними на волі.

Брошок мені не даруй, а ні бус,
Без них я також обійдусь.
Краще нарви шипшини і горобини –
Їх берегти буду по нині.

Я на нитку їх нанижу,
Як пам'яті скарб збережу.
Вони будуть мені оберегом,
Життєвим надійним ковчегом.

Календар краще мені подари,
Щоб в час розлуки і журби
Листи гортала в нім,
Гадала коли ти вернешся у дім.

Поділля рідний край

Над Горенем, Случем купаються зорі,
Весняні сади наче, рожеве море,—
Пелюстки яблуневі навкруг кружляють,
Чистим дійством вражають.

На вишнях сонце літнє виграє,—
Охочий ягоду червону зірве.
На грядках полуниці пломеніють,
Хмельничани вирощувати уміють.

Садки, садки куди не глянь:
Пшеничний і гречаний край.
Лани дають багатий урожай,
Скарби свої людині віддавай.

Гойдає втому вітер степовий,
Гуде бджолиний рій,
Повертаючись з гречаних полів додому,—
Долаючи віддаль і щоденну втому.

Прислухаюсь до шепотіння тихих плес —
Набачишся різних тут чудес:
Як шепчеться вітер з осокою,
Рипить тихенько явір над водою.

Верба в річці сережки полоскала,
Сім'я лебедів на плесі тут гуляла.
Рибка спозаранку ще клювала,
Неначе рибалок виглядала.

Отак на Горені і Случі,
Які течуть на плесі крізь яри.
На обрії стає Хмельницька АЕС,
Що струмом живить край увесь.

Живильний струм розтікається усюди,
Хай споживають багатіють люди.
Душі стає так затишно, тепло –
В цих неповторних ритмах родиться
добро.

Співзвучність ритмів цих природи
Серцем, очима, розумом вбираю,—
Кращого краю я не знаю!
Оновлюйся мій краю, як день молодій,
Будь оберегом і пристанищем надій!

* * *

В моїй душі свій цілинний шлях,
Стежини несходжені в степах;
І в космосі лише мої орбіти,
Й в серця мого заповіти.
Відчуття і пізнання нового –
Я борозну кладу до доброго усього.
Хай кращий буде світ і люди,
Хай всі щасливі будуть.
Хай згинуть війни назавжди,
Планета наша хай цвіте завжди.

Друзів я трояндами стрічала,—
Московський потяг у вокзала.
З пелюсток спадали роси,
Немов шептали “щиро просим”.

Шепетівка гостинно всіх стрічала:
Гостей, туристів для начала.
Вона ще добре пам’ятала
Лихоліття окупацій, війни начало.

Яка ж то радість друзів зустрічати,
Новини один одному розповідати.
Як жили цей час і що нове,
В мирній праці як добре все іде.

Тоді нам ніщо не провіщало,
Що розвалу вже іде начало.
Що швидко запанує у всіх розбрат,
Не буде єдності, а лише враг.

Так штучно вражди наробили
Ті, хто дуже влади хотіли.
А тепер за владу між собою б’ються,—
Народ страждає, спостерігає як вони
гризуться.

Вірність

Служіння вірне Батьківщині
Нехай окрилює і вас:
Любов до краю рідного і народу
Палає в серці повсяк час.

Вогнем яскравим Прометея
Випалюйте всесвітнє зло,
В ногу йдіть з народом,
Щоб б там не було.

Заповів Господь
Робити ближньому добро,
А кривду якщо зробиш –
Колись вернеться до тебе все одно.

Час пролітає дуже швидко,
Зупинить його неможливо.
Тому сили наберись,
Живи, як мудрість нас учила.

Кімнатні джунглі

Друже, ти хочеш взимку в джунглях
побувати?

Зайти до моєї хати.

Не обминай хатиночку мою –

Опинишся у пальмовім гаю.

Три фінікові пальми

Піднялись від підлоги аж до стелі,

Немов на батьківщині в себе,

В Сахарі, там в пустелі.

Розкішно розкинули листя-гілля

В теплі і світлі на привіллі.

Коли з них пил я витираю,

З ними лагідно розмовляю;

Листочки їм я поправляю,

Кімнатною, теплою водою поливаю.

Та лихо все у тім,

Що низький дім.

Ввись рости стеля не пускає,

Хоч для росту поміх немає:

Листя – гіллячко своє згинає.

Ума на прикладу – чим і як допоможу?

А ще дві пальми інші, менші,—

Листя віяло подібне має,

Вологи п'є багато, швидко виростає.

Енергії тропічної багато віддають,

Розкішно живуть, ростуть.

В кімнаті джунглі утворили:

Розлогі, високі, зору милі.

Зайдеш, як джунглі справжні,

Навіють подихом відважним.

Мріється тут романтично і поважно;

А взимку особливо приємно тут бувати –

Енергією тропічною організм заряджати.

Жива природа створює комфорт душі,

Але потрібно любити і її:

Плекати, підживляти, поливати, дарувати
ласку і любов.

В гармонії з нею позитивна енергія
прийде до тебе знов.

Життя – найкращий вчитель

Найкращий вчитель – це життя,—
Переконало мене назавжди до кінця;
Що нічого кращого нема,
Як народження дитя.
Робота та, що до душі тобі припала,
Схід сонця, птахів щебетання,—
Здоров'я міцне і турбота зрання.
Ні за які гроші не купити,
Не найдеш і не здобудеш
Почуття любові до рідної природи,
До свого краю і народу.
До матері і близьких тобі людей,
До своєї справи, роботи і мудрих ідей.
Це все життя дає –
Нікого нічим не обійде.
Лиш почуття ці збережи,
Бо втратиш їх ти назавжди:
В гонитві за багатством
Не допоможуть бакси і чини.

За обрієм сідало сонце,
Зоря вечірня стелила тінь.
Ішов степом втомлений Шевченко,—
На казахстанську землю скорено ступив.

Утіху мав поет в гіркій опалі —
Дивитись на вечірні небеса:
Як вітром рухались піски,
Гойдалась морем ковила.

В ту мить душею був на Україні,—
В благодатнім краї тім,
Хоч слухав цикади казахстанської пустелі —
Йому здавалось, чує храмів передзвін.

Весною пустиня зацвітала,—
Тюльпанів диких килим застеля.
Після ковила гойдалась морем,
А влітку сохла спрагла земля.

Лиш шакали і торпочани
Пищали і вили в нічній пільмі;
Вдень все ховалося в пісках —
Денне сонце спікало все на цій землі.

Не назову я цю країну раєм,
Звідки на заробітки всі тікають, дома вимирають.
Де важко так живеться,
Це ж про долю нашу йдеться.
Встань, Тарасе, подивися,
Як по борделях україночок дівчат гвалтують.
А батьків і братів, як рабів мордують,
Як по всьому світу від нужди тікають,
А мафіозі де діти гроші не знають.
Будують дачі як палаци,
З басейном, охороною в придачу.
Розкіш, лімузини, на канарах відпочинок,—
Одним словом проти Вітчизни це злочинний вчинок.
Як роздивишся – не переживеш,
Не витримає серце, знов помреш.
Отакі-то наші справи
В 21 тисячолітті пане поете-атамане.

Пам'ятай

Кожний прожитий день,
Кожний прожитий час –
Це подарунок Господній
Для грішних нас.

Якщо обходиш себе,
Собі раду даєш, —
Дякуй Богу, знай –
Це подарунок небес.

Якщо ти і предки твої
Комусь зла не чинили,
Біди страшні обійдуть тебе –
В небі є справедлива Вища сила.

Дари пізньої осені

В заростях синіють стиглі ожини,
Над ними спалахом червоним
Розкішний кущ калини –
Сюди ведуть протоптані стежки.

Кожна ягідка – нектар сонця і землі,
Пломеніють в туманній далині.
Хоч раз попавши в царство це,
На все життя пам'ять збереже.

Пізні ягоди осінні,
Немов сутінки вечірні:
Солодко-кислі налиті цілющим соком –
Оздоровишся ними ненароком.

Немов туман роки спливали,
Ці ягоди життєву силу нам давали.
Золотаво-сонячна осінь нагадала,
Що пізньою порою нас обдарувала.

Місяченько день сховався,—
За зіркою вечірньою подався.
На Землі світла не хватало,
Сутінки і темно ставало.
Лиш джерельце весело клекотало,
Немов з природою тихо розмовляло —
Деревам і кущам щось повідомляло.
Пташки всі заснули, тихо
В нічній пітьмі, боячись лиха.
Зайко прислухавсь до шелесту і тріску,
Їжачок до хати дітям тяг стару Мишку.
Аж ось місяченько виринув із-за хмари,
Розсіяв щедро світло, чари.
Яскравішим, молодшим наче став,
Як в зіроньки в гостях побував.
Під покровом сутінок і ночі
Природа дрімала вся охоче.
Лиш пам'ять згадувала ту пору,
Коли щасливі ми були, як ніколи.
Як зірка падала до землі,
А ми щасливі тоді були.
Та все швидко так минає,
Час змінити все має.
Один лиш місяченько
Пасе зірок віками,
З кометами дружби водить і з нами.

Час

Вітер листя багряне полоще,—
Осінь виводить на площу,
На луки, ліса і поля,
Літніх днів не щадя.
Безтурботне дитинство веселе
Люблю річку, ліс, каруселі,
М'яч ганяло до темної ночі,
З часом рахуватись не хоче.
А час наше найбільше багатство,
Як вірне нескорене братство.
Порою не ціним його нізащо
Воно невблаганно швидко ішло.
Хвилинка, годинка, день за днем минає,
Його не вернеш – більш не має.
Немов крапелька води в землю увійшла,
Її не вернеш, так ідуть віка.
Тому потрібно цінувати час,
Він слугуватиме для нас.
А в часі все буває і минає,
Печаль радість заміняє.
Шанувати потрібно час,
Щоб корить він приніс для нас
Та час швидко так минає,—
Людина і світ іншим стати має.
В часі змінюється все,
Навіть суспільство під закон цей попаде.
Заглянь в історію – переконаєшся,
Як в часі все міняється.
Я також сподіваюсь, не втрачаю надію,
Що в краї моїм з часом подолають мафію.
Край розквітне, здобуде міць і славу,
Перетвориться в могутню, багату державу.
Світ поважати Україну буде,
В ній кожний щастя здобуде.
Адже пора на порі не стоїть,

Небом все мiняється в мить.
Пiсля падiння, розгрому важкого
Настане пiдйом небувалий у всьому.

Пам'ять

Тридцять років скажіть, багато це чи мало?
Рівно тридцять років, як Миколи нашого не стало.
Ви розумієте дорогі сини,
Тридцять років, як сиротами стали ви.
Змужніли ви, час постарив вас,—
В серці пам'ять бережем не напоказ.
Могилу доглядаєм, пам'ять бережем,
Воїнові, батькові честь віддаєм.
Воєнними дорогами він п'ять років крокував,
Європу і народ від фашизму рятував.
Передчасно, рано залишив він нас —
Такий начертаний йому був час.
Спочивай спокійно, воїне дорогий,
Ми пам'ять бережем в душі своїй.
Чому ти нас учив, не забуваєм,
Про тебе теплу, добру згадку маєм.

Непередбачене

Шевченко - геній наш, свою епоху описав,
Але подумайте мужі державні,
Що б він про вас сказав?
Чи похвалив би, що країну розграбили і
розорили?
Народ в жебраків перетворили?
Батьки і брати за кордон на заробітки пішли,
Щоб вижили їх діти і батьки.
Добровільно в іноземне рабство йдуть,
Дома ні роботи ні спасіння не знайдуть.
Мафія владу захопила,
Все розграбила і розорила.
На виду у всього народу
Б'ються, чубляться за владу і вигоду.
Депутатів, міністрів стільки наробили,
Що на пів планети б їх хватило.
Кожний з них до себе грабить, тягне, рве,
А країна пропадом хай пропаде.
Війни слава Господу не має,
А сиріт і дітей тисячі голодують.
Зате мафія найбагатша в нас,
Що не депутат – то багач.
Жаль, що епоха наша ні Шевченка ні Гоголя не
родила,
Врата правди світу не відкрила.
Трагедію Українського народу нікому описати:
Ловкачі, хочуть все в архів сховати.
Та історія здатна на лихі жарти,
Колись розкриє таємні діла і карти.
Колись таки настане час,—
Людство дізнається все про нас;
Хоч не описали його ні величі, ні міри,
В світі не мали згадки, ані віри.
Так важко уявити,
Що совість їм не дозволяє,
Не мучить, не гризе, не припікає.

Так країну мордувати, руйнувати,
Народ на муки, голод прирікати.
То де ж та кара Божа забарилась?
Невже народне горе ще не докотилось?
До престолу Спасителя Христа,
А може ще не прийшла пора?

Агава

Є на світі дива
В кожного доля своя:
Вік назначений небом він має,
Змінам ніяким не підлягає.
В Мексиканській пустині
Чудова рослина живе:
Цю чарівність і особливість
Не зустрінеш більше ніде.
Агаваю зветься рослина пустині,—
Чарує всіх і понині.
На десятому році вона зацвітає:
цвіте одну добу всього,
після цвітіння зразу ж помирає,
Могутній кущик з товстими, довгими
листочками—
Пустині красені, великани.
Та ось незабаром стрілу ввєрх погнав
метрів – із шість мабуть набрав.
На стрілі розмістилось безліч чудових
квіток—
Розлили нектар, солодкий медок.
Пахощі нектару розлилися усюди
На подив бджолам, комахам, птахам і люду.
Бджоли, комахи, джмелі, метелики,
Спішать наповнити нектаром свої келихи.
Щоб напитись духмяного медку,
З квіточки на квіточку потрібно лізти йому.
Всю добу, наче рій, дзижчання було,
хто нектару напивсь, тому повезло.
Пелюстки квіточок розтріпали джмелі,
Запилили пилком усі квіточки.
На другу добу квіточки всі пов'яли,
Стріла і листя могутнє упало:
Скінчилось Агави життя;
Та нове покоління вона зачала.

Через рік на те місце приходиш —
Агава посохла її не знаходиш.
Але що це?
кругом – навкруги
Маленькі агавенята зійшли.
Їх сотні зійшло тут на землі,
Великої агави дітки вони.
І житимуть також до свого цвітіння, —
така у них доля,
Таке це творіння.
Кожній істоті Бог визначив вік,
Так є і так буде навік.
З листків могутньої агави
папір і напої виготовляють,
Багато застосувань з них мають.

Фашистські розваги

Я розповім вам билину, давно минувших літ,
Що людство зберігає як заповіт.
Щоб нащадки на ньому вчилися,
Подібного не допустились.
Це трапилось нам - фашисти обнаглили,
Європу всю завоювать хотіли.
Плани в них Наполеонівські були,
Та в цім могилу собі знайшли.
В сорок третьому році у Дахау, концтаборі
страшному,
Ніхто живим не виходив відтіля додому.
Всіх душі летіли димарями крематорій,
Не дивлячись на вік, стать, з різних територій.
Вечором кати коньяком розважались,
Нові методи катувань знайти намагались.
А ще хотіли тупість в'язнів доказати,
Переваги своїй нації віддати.
П'яний кат подумавши встав і виступає,
бере буханку хліба, махорку і голосно гукає.
Пішли друзі до бараку, там влаштуєм
Тупим свиням розвагу і драку.
Зайшли кати п'яні "ахтунг" пролунало
Страдники з нар пострибали і в шеренгу стали.
Кат поклав хліб і махорку зверху,
Голосно оголосив, нагло і одверто.
Я даю три запитання,
Хто вірно відповість, хліб цей з'їсть.
А хто дурний відповіді не знає,
Той хай помирає.
Німці засміялись, щось загелкотіли,
Крові невинної, крові дуже захотіли.
А бундючний кат диктує свої їм памфлети,
Перше: Де заховане серце Кутузова?
Друге: Яку жінку Юлій Цезар
Найбільш поважав їй любов і

Перевагу віддавав?

Третьє: Третьє питання просте –
Назвати море берегів не має яке?

Тиша, зараз почнеться розправа –
Смерть у вічі всім заглядала.

І раптом з шеренги хлопчини, скелет виступа,
Шкіра і кості, в чім жила там душа?

Лиш очі розумні пломеніють, як дві зорі,
Ненавистю, зневагою осипали німців в пітьмі.

І чистою німецькою мовою заявив:

Я, на питання всі відповім.

Серце Кутузова поховане в м. Бунцлау,
А Цезар кохав царицю Єгипту Клеопатру,
В деякій мірі цілком необачній.

А море без берегів –

Саргасове море, відоме усім.

У катів опустились щелепи, відкрились роти,
Невже ці приречені розумніші ніж ми?

Та очі юначі їм все розповіли,

Кат лишив хлопцеві хліба буханку,—

Сам пішов спати до ранку.

Хотіли фашисти побачити свою перевагу –
Зустріли до себе зневагу.

Що було далі?

Хлопчину всі обнімали, поздоровляли,—

Він доказав, що ми великий народ,

А фашисти – історії зброд.

Нитка знайшлась нею по крихті хліба ділили
усім,

Так кінчилась ніч у концтаборі тім.

Хлопчина – учитель географії,

Щойно закінчив університет.

Захищати Вітчизну пішов від терору
фашистських лабет.

Майбуття

Так хочеться тебе зустріти,
Як з вірним другом поговорити,
Торкнутись поглядом або рукою,
Пройтись, пожити із тобою
Розгледіти контури нового майбуття,
Щоб потекло нове життя.
Крізь товщу скорботи і часу
Зустріти вистраждану мрію нашу.
Щоб процвітала воля і свобода,
Не було страждань в народу.
За мрії ці, життям платили,
Нас в підземеллях теж морили.
А мрії, як птахи виривались на свободу,
Хвилею котились до народу.
Променями сонце запалювало серця,
Щоб краще було майбуття.
Ця мрія, дума осінила колись і Спартака,
Сколихнула Римську імперію всю аж до
дна.
Ми вдячні Спартаку за слова:
“Ми не раби, всім свобода, воля
Небом дана”!

Завмираю перед таїною життя:
Найти б ту ниточку,
Яка природу вивела із небуття.
Не обірвавшись, перейшли в росток,
За мільйони років і віка ввійшли в потік.
Неначе магічна сила участь брала,
Костер земного життя запалила, надихала.
Під час блискавиць, які кололи небо,
Здригалася від гromу вся планета,
Зародилось життя, як згусток, як крапелька
роси:
Ще без серця, без думок летіла будь куди.
Лиш сліпили інстинктом тяглись до світла і
тепла,
Без відчаю, без любові без почуттів була.
Та час бере своє:
Через мільйони років в життя вдихне
все, що присуще людині –
Панує в світі і по нині:
Підступність, коварство і любов
Добро і зло у світ ввійшло.
Людино, будь же ти на висоті –
Не дозволяй поширюватись злу.
Ти ж розумом вершин дійшла,
Мудрістю перекреслила пройдені віка.
Тому-то виконуй заповіді і пам'ятай,
Що в твоїх руках ПЕКЛО і РАЙ!

Історична фраза

В долинах Родоських гір
Сміливі Фракійці проживали,—
Вершини гір надійно їх охороняли.
Та римські легіони волею судьби
Фракійців розгромили, на вершини гір
дійшли.

І треба ж трапитися так,
Щоб раб, фракієць Спартак
Виголосив мудрі її слова,
Які пробивалися людиною крізь товщу часу
і віка.

Невичерпною волею людини і стремлінням,
Які заставили здригнутись Рим
і цивілізації усі:

“Ми не раби, волею Божою вільні всі”.

За ці слова виголошені вперше
Не боявсь, не став на коліна, ладен вмерти,
Слова ці обезсмертили фракійця Спартака,
Ця фраза, тисячолітній позив, в історію
ввійшла.

Туга за сином

Частенько я дивлюсь на небо,
На схід голову повертаю:
Шлю привіти, благословення,
Зі сходу сина виглядаю.
Якщо хмарки на схід пливуть,
Їх також я благаю
Передати моє благословення,
Я ж тужу і виглядаю.
Там він дивиться на місяць,
А я тут місяця питаю,—
Чи не скривдив хтось синочка?
В снах його бачу і виглядаю,
Доле, будь прихильною йому,
Дай почути материнський зов —
Віддаль не поміха, ехом залети,
Допоможи зустрітись знов.
Глянь синочку на зірки,
вони мерехтінням нагадають,
Що молитвами до Бога тебе я бережу
І завжди, завжди виглядаю.

* * *

Друже, давай поділимо Сонце на двох
по чесному, без хитрощів і підвох.
Кожному хай буде по половині,
А ми роздаватимемо його від нині.
Дівчино, наречена тобі сніп променів дарую –
Діли їх з милим на літу.
Це ж скарб безцінний,
Дарю його кожній малій дитині.
Хай усмішка сонечком на устах засяє,
Хай бадьорість і радість завжди окриляє.
В цім символ мудрості, вершини буття –
Ти бачиш, –
Світла людям не жалію я.
Ти також світло як естафету неси,—
Скарб цей безцінний всім, всім дари.
Тоді на землі поменшає зла,
Щоб кожна людина щаслива була.

* * *

Я знаю, Всесвіт безмежний,
Все в русі по орбітах необережних.
В других галактиках життя своєрідне,
В гармонії все, сурове і ніжне.
Крізь хаосу безмежного сигнали подають,
Крізь віддаль і тяжіння до нас ідуть.
Колись земляни зловлять ці сигнали —
Крізь глибину небесного океану.
Зазвучить сигнал, як сонячна струна,—
Через віки до нас таки дійшла.
Ми, також, час не будем марнувати,
Ракети вогнедихаючі готувати.
Ми ж перший крок уже зробили
Земне тяжіння подолали.
Лишилось до інших галактик долетіти,
Поспілкуватись, земними радощами
поділитись.

* * *

Твої очі чорніші за ніч,
Погляд завжди лукавий –
Іскриться запалює всіх,
Ти завжди веселий і бравий.

Стрункий, як дубок молодий,
Що не боїться ні бурі ні грому,—
Все на світі я б віддала,
Щоб довіритись тобі лиш одному.

Щоб рукою торкнутись чола,
Пригорнутись до твоїх грудей;
Погладити шовк чуба твого,
Хоч осуд іде від людей.

Бажанням своїм всупереч,
Гордо повз тебе пройду –
Ніколи не зможу зломитись,
Десь в іншому щастя найду.

На Шипкінському перевалі

В осіннім, багрянім убранстві,
Як в дружбі слов'янській і братстві,
Понад сто років на Шипкінському перевалі
стоїть меморіал:
свідок живий, щоб ніхто не забував,
Як в час турецької навали,
Брати з Росії і України їм допомагали.
Тепер оповідає всім екскурсовод
Поіменно героїв називає, їх полки і взвод.
Їх мужність, стійкість у бою,
Як в ім'я незалежності віддавали життя
свою.
Велич подвигу підтверджують слова,
Пам'ятники, викарбувані імена.
Як одкровення цю історію сприймаю,
фатрази тієї зміст і подвиг уявляю.
Як в ті жорстокі рокові часи
Мужньо, сміливо на подвиг йшли.
В ім'я незалежності, свободи –
До цього стремились слов'янські народи.
Ціною дорогою волю здобували,
Не корились, життя за волю віддавали.
Слов'янський народ Богом благословенний,
Віками, чинив героїзм повсякденний.
Захищали незалежність і свободу,
Здобували кращу долю для народу.

Господи, помилуй нас

Господи, дай зрозуміти нам наші дії,
Не розвій споконвічні мрії.
Свободу дай і демократію народу,
Не йти із злочинністю в угоду.

Як можеш великодушно нас прости,
Виведи із затяжної кризи і спаси.
Насить голодні наші душі і серця,
Сягнуть злочинності кінця.

Мужів державних врозуми,
Або гуманних, добрих нам пошли.
Щоб край не розкрадали, грабували,
А за народ весь подбали.

Ми на краю загибелі вже стоїмо,
Спаси нас Тебе благаємо.
Постав злочинності кінець,
Дай справедливості вінець.

Хай правда в краї запанує,
Хай кожний глас Господній лиш почує.
Хай воля Твоя звершиться до кінця,
Благословенна Тобою хай буде країна ця!

Відгомін часу

Над планетою швидко плине час —
Зміни за змінами відбуваються в нас.
Історія оцінку подіям всім дасть,
Все збереже, нікому пропасти не дасть.
Світ старий, античним порохом покритий,
Він молодіє робить тисячі відкрить.
Спостерігала, як учень глобусом крутив:
Пропливали перед ним океани і сотні
островів,
Материки, джунглі і щит гірських хребтів,
Антарктида крутилась на земній осі.
Народи заселяли всі часточки землі,
Всі прагнули до щастя й миру,—
Мир зберегти не всім під силу.
Бо в природі є люди і країни — хижакі:
Панувати над іншими бажують вони.
Забули, що нічого вічного немає,—
Колись і їх прикрість ця спіткає.
Кожен колись кару понесе —
Нащадки платитимуть за все.
Зло родить зло,
іншого небом не дано.

Навіщо

Я іноді себе питаю,
Навіщо в світі ми живем?
Працюєм, боремось і мрієм,
А натрудившись, розчаруємось і вмерем.
Навіщо на планетах всесвіту
Вирує скрізь життя?
Від них нічим не відрізняється
Старенька, розбурхана Земля.
Кровопродитні війни не стихають,
Жадність і ненависть верх бере,—
Не розуміють просто люди,
Що все покине і помре.
А нам дозволено долею
Душі і серцю послужить,—
Научитись мирно жити,
Добро робити і всіх любити.
Із покоління в покоління
Засуджують кровопродиття і війну.
Не поспіють залікувати рани,
І починають знов нову.

* * *

Дай мені, небо, велику силу,—
Добро сіять всюди уміло.
Всім людям воно, щоб служило,
Іскрилось, світило.

Дай мені, небо, сокровенні слова,
Щоб пісня та, народ підняла,
Країна моя розцвіла.

Дай мені, небо, любов небувалу,
Щоб людство все процвітало,
Щоб згинуло зло назавжди,—
Сонце світило в пільмі.

Дай мені, небо, промінчик такий,
Щоб в пільмі людям світив —
Спалив, спопелив зло на землі.
О, небо, дай же цю силу мені!

Дні пролетять в клопотах щоденних,
Де в кого – в пошуках натхненних.
Сіють одні добро, а інші – зло,—
І дещо все-таки зійшло,
Хоча не всім везло.
Прислухайтесь і роздивіться:
На радість це чи горе –
В людському вирії і хорі
Ви пізнавати будете вже голоса,
До вуха вашого сягне струна.
Та, що низько так звучала,
І та, що верхів досягала.
Закон із вічний мистецтва і життя:
В нім сила і вогонь буття.
І в цім хаосі звучить моя струна,
Неначе промінчик серед ночі –
Комусь впаде у очі.
Помітивши промінчик – звук
Візьме його до серця і рук.
Він воскресить бувальщини роки –
Дороги, хазці якими ми всі йшли.
Як доля над нами насміхалась,
і подолать те зло нам невдавалось,
Лише Надія зоставалась.

Магические силы

Неведомая сила в мире обитает,
Среди морей живет, им помогает –
Душа моя её прикосновенье ощущает.
Радость или зло предупреждает,
Снами подскажет или виденьем.
Душа трепещет и плачет, ноет,
Покой находит лишь в искреннем молении,
Мне кажется слова молитвы
Магической силой обладают.
В эфирном небе к престолу долетят,
А кто стучится, тому благодать и
открывают.
К душе спокойствие придет,
Отгонит зло, явит чудо и спасет.
Блуждая в стезях искания покоя,
Душа парит в эфирном небе голубом.
Слова молитвы, летевшие к престолу,
Спокойствие и утешенье дадут потом,
О, неведомая, магическая сила,
Душе ты часто облегченье приносила.
Склоняюсь перед тобою, тебя я чту,
Жаждущему, былью сделаешь мечту!

Былое

Лежу недвижимо в палате,
Изрезана, распластана сама.
Душа, использовав момент,
В самоволку от меня ушла.
Летала долго над полями,
На берегах любовалася цветами,
Купалась в солнечных лучах,
В эфирных прозрачных небесах.
Ей так хотелось избавиться от меня,
И горестей в быту, и грешная Земля.
Но закон повелевает подчиниться,
И, нехотя, сумбурная душа
Со мною снова залегла.
В отместку мне виденье показала,
Как на свободе хорошо, как летала.
В полёте себя звездой ощущаешь,
Солнце энергией питает.
В космосе – там вечность, свет и мир,
И звуки нежных лир.

* * *

Яскраво сонце світить
Навколо все в зелені, в цвіту –
Птахи весні радіють,
Все радується сонцю і життю.
Найцінніший дар природи –
Богом послане життя.
Але ціну його лиш тоді пізнаєш,
Як за спиною бродить небуття.
Жену від себе думи невеселі,
Я ж люблю, люблю життя.
Закохана в ліс, луки розмаїття природи,
Душа з музою дружбу завела.
Яке це щастя жити, спілкуватись:
Очима, розумом і серцем кохати рідний
край,
Пізнавати чарівність світу,
О Боже, пожити трішки, трішки дай!

Синам

Сини, синочки дорогі,
Розкидали далеко вас буйнії вітри.
Маєтесь рідненькі десь на чужині,
Де непривітні умови всі.
Доля над вами насміхалась —
Розкидати на чужину намагалась.
Непривітним став рідний край,
Синів і дочок розігнав.
Та я синочки щоденно за вас
молюсь і благословляю,
А матері молитва магічну силу має:
Чорні хмари розженуть,
Дадуть терпіння, на добро надихнуть.
Сини, синочки дорогі,
Благаю Бога послати вам кращу долю:
Хай сонце вам світить, зігріва,
І колоситься нива в полі.
Горджусь я вами, дорогі,—
Ви прагнення мої всі оправдали:
По правді завжди живете,
Стежину правильну в житті обрали.

Згадка

У сні я бачу рідний край,
І матір сивую у хаті:
і оклик лагідний, іди синок,
вечеряти пора сідати.

Як швидко дитинство пролетіло,
Вітрами нас по світу рознесло.
В думках і мріях, рідная матусю,
З тобою ми лишились всеодно.

Прости нам, матінко, непослух
І прикрощі, які чинили,
Єдина ти вірна порадиця у нас,
Ми щиро завжди тебе любили.

Хоч ми дорослі на своїх хлібах,
Та прагнемо до тебе прилітати,—
Як оберіг батьківська хата.
Дай, Боже, багато літ тебе вітати.

Материнську мудрість іноді не цінимо,
Не платимо за відданість, любов;
Та дорого платимо за прозріння,
І втрати близьких знов.

* * *

Сонце спалахом своїм
Слід оставить на Землі,
Рядочки записані рукою,
Спалахом були, стражденної душі.
Муза – супутниця моя,
Кликала мене і надихала:
В рядочках цих маленьких
Часточку серця я лишила.
Іноді гнівом, на зло вчинене народу,
Душа моя палала.
Та завжди, завжди за велінням Божим
Надії не втрачала.
Хай спалахи душі моєї
Запалять в вас іскру доброти,
А муза – володарка всемогутня
Заведе вас у світ справедливості і краси.
Краса і муза вічні в світі,
Божою ласкою повиті.
Чия душа торкнеться їх чола,
В серці того Божа іскра запала.

* * *

Музо, Музонько моя,
Порадниця, натхненнице свята!
Моїми устами промовляєш,
Пером влучно попадаєш.
У зло яке творять над народом,
Суддею будь над збродом.
Не покидай мене, благаю,
Я ж правду сказати маю.
Научи нас, як голову підвести,
Олігархів, глитаїв розмести.
Вітай над краєм цим завжди,
Зло побороти поможи.
Дай процвітання народу і Вітчизні,
Музо, тобі ми вдячні вічно.
Пісні мов перли щедро розсипаєш,
Надію, віру нам вселяєш.

Совість

У важкі хвилини і дні
На роздоріжжі життєвого путі
Совість в Собі бережи,
Як зіницю ока хорони.
В житті спокусниця знайдеться:
Лестощами, хитрістю відгукнеться.
А ти все через совість пропусти,
З докором совісті не йди.
Іноді так хочеться збрехати,
Щось оббілити, оправдати:
А совість мучить, замовчи,
Слів неправди не кажи.
Від показань твоїх залежить
іноді доля чиясь людська.
Хай совість тобі говорить,
Якщо вона іще жива.
Якщо товариша продавши,
Кар'єру ти зробив собі,
Значить совість твоя вмерла –
Ти слуга вже сатани.
Якщо не вмієш по правді жити,
Робиш людям усім зло
Значить совість втратив,
Або в тебе її і не було.
Вона стоїть завжди перед тобою,
Якщо жива не зникла і порою.
Тобі pomoже по правді жити,
в пошані бути всіх любить.

Естрада двадцять першого віку

Все міняється в житті –
В першу чергу мода,
І до сліз стає обідно,
Що і тут якась вигода.

Безголосії невдахи
Трясуться на естраді,—
Кричать одну фразу
І трясінням дуже раді.

Справжніх, чистих голосів
В ефірі не почувеш –
Душа тягнеться до них,
Душею кожен це відчує.

Невже втратили смаки?
Безталання полюбилось!
Горе, горе тому народу,
Де безглуздя це набрало силу.

Де ж та класика поділась?
Невже смаки перемінились?
В моді, як в житті – хаос панує,
А мораль бідніє, бездуховність вирує.

Безголосі трясуні заповнили ефір –
їх кривлянням вже немає мір.
Ох, бідніє ж в нас мораль,
Погубили цінне все на жаль.

Наближаються вибори, народ в чеканні,
Кого Господь приведе до влади?
Невже знову маріонетку, олігарха?
Невже не зміниться наша доля?

* * *

Весняного пробудження природа жде,
Очищення і воскресіння ходою тихою іде.
Так жде на Україні весь народ
Пробудження, очищення від всіх незгод.

Земелька спрагла жде весняного дощу,
Брунька вмилає росинкою в гаю
Так спраглі душі мого народу
Ждуть справедливості, як нагороду.

Щоб небо нам розумного правителя
послало,
Щоб глитаїв, хапуг карало.
Щоб все розграблене вернули назад державі,
За злочин і зраду всіх карали.

Щоб промисловість знов запрацювала,
Людина де б заробити на хлібець мала.
Щоб всі законам підкорялись,
За злочин всі завжди карались.

Справедливості народ бажає,
Глитаїв, кар'єристів хай карає.
По правді жити належить всім
Закон і Бог завжди велів.

Літнарівч Тетяна Миколаївна

СОВІСТЬ

Сьомий збірник поезій

Впорядкував: Літнарівч Руслан Миколайович,
Доцент, кандидат технічних наук

Комп'ютерний набір
та макетування: Шкриль Олександр Михайлович

14000, Чернігів, вул. Бєлова, 4
Кафедра геоінформатики і геодезії ЧДІЕіУ